

JADWIGA KUŁAKOWSKA

* 18 V 1909, Mittweida (Saksonia)

† 29 stycznia 1968, Olsztyn

Jadwiga Maria Kazimiera Balko urodziła się w środę 18 maja 1909 roku w miejscowości Mittweida. Mittweida jest obecnie niewielkim miastem we wschodnich Niemczech, w kraju związkowym Saksonia, w okręgu administracyjnym Chemnitz, w powiecie Mittelsachsen. Na chrzcie świętym otrzymała trzy imiona: Jadwiga, Maria, Kazimiera. Była córką Tadeusza Balki i Jadwigi Marii Balko (z d. Weinreb). Dziadkowie ze strony ojca to Władysław Balko i Wanda Maria Balko (d. Kukicka), a ze strony matki – Marek Weinreb i Maria Weinreb (z. d. Taepfer)¹.

Nie wiadomo dokładnie, w którym roku Jadwiga Kułakowska pojawiła się w Szczytnie. Jako pedagog o najwyższych kwalifikacjach związała się z tutejszym Państwowym Żeńskim Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Szczytnie, gdzie uczyła hodowli zwierząt. Otrzymała także w roku szkolnym 1949/1950 zatrudnienie w miejscowym Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących.

Na temat Jadwigi Kułakowskiej jako pedagoga szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych wiadomo bardzo niewiele. W archiwum Szkoły zachowały się zaledwie cztery dokumenty, z których jeden zawiera podstawowe dane kadrowe i edukacyjne, a pozostałe nie pozwalają prześledzić ścieżki zawodowej tej nauczycielki. Pewne jest natomiast, że w roku szkolnym 1949/1950 uczyła geografii i biologii w wymiarze 21 godzin tygodniowo. Dyrektorem placówki był wtedy Jerzy Korkozowicz (1919–2003). W uwierzytelnionym przez niego odpisie podano:

O d p i s²

Jarosław, dnia 23. lipca 1945. Z a ś w i a d c z e n i e. Niżej podpisani stwierdzają i mogą w każdej chwili przysiąc, że osobiście im znana Jadwiga Balko zamężna Kułakowska, ur. 18. maja 1909 r. Mittweidzie /Saksonia/ uczęszczała od roku 1929. do 1932. do Głównej Szkoły Gospodarstwa Żeńskiego w Snopkowie koło Lwowa. Po odbyciu rocznej praktyki hodowlanej zdała dyplom. Jarosław, dnia 24 lipca 1945. R. Maria Mińska w.r. Henryka Makowiczowa wr. Nr. Repertorium 273/45. – Stwierdzam, że osobiście mi znane pp. Maria Mińska zamieszkała w Jarosławiu ul. Ogrodowa 1. i Henryka

¹ Dziękuję pani Wiesławie Olkowskiej, absolwentce szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego (1976), za pomoc w dotarciu do cennych materiałów, dzięki którym stała się możliwa aktualizacja biogramu profesor Jadwigi Kułakowskiej.

² Zachowuję pisownię oryginalną.

Makowiczowa, zamieszkała w Jarosławiu ul. Raławicka 14. niniejsze zaświadczenie wobec mnie własnoręcznie podpisały. W myśl art. 139.u.o.s. uiszczono opłatę stemplową w kwocie 10.zł. W Jarosławiu, dnia dwudziestego czwartego lipca roku tysiąc dziewięćset czterdziestego piątego. /24.VII.1945/ Stanisław Piotrowski w.r. notariusz / pieczęć okrągła z godłem państw. / Nr. Repertorium 137/946 Dosłowną zgodność niniejszego odpisu z okazanymi oryginałami stwierdzam. W myśl art. 157.u.o.s. pobrano opłatę stemplową w kwocie 1.zł. Jarosław, dnia czternastego marca roku tysiąc dziewięćset czterdziestego szóstego. /14.III.1946./ pieczęć okrągła z godłem państwowym / Stanisław Piotrowski notariusz w Jarosławiu / notariusz /-/ podpis Stanisław Piotrowski.

Jadwiga Balko wyszła za mąż za Edwarda Władysława Kułakowskiego. Urodził się on 12 października 1906 roku. Ukończył dwie uczelnie wojskowe w II RP: Szkołę Podchorążych dla Podoficerów (Bydgoszcz) i Oficerską Szkołę Kawalerii (Grudziądz). W 1944 roku był żołnierzem Armii Krajowej w stopniu majora. Został bestialsko zamordowany przez NKWD pod Jarosławiem. Według zapisu w olsztyńskiej księdze cmentarnej mjr Kułakowski zmarł 17 listopada 1944, a według informacji na tablicy nagrobkowej – 2 września 1944 (cmentarz komunalny w Olsztynie przy ul. Poprzecznej; kwatera 17, rząd 5, numer groby 29). Ze związku z Edwardem Władysławem Kułakowskim urodziło się troje dzieci, w tym córka Barbara (23 III 1938 – 14 VI 2026).

Z materiałów archiwalnych IPN wynika, że Jadwiga Kułakowska została „wydalona z PPS w 1948 za wrogi stosunek do obecnego ustroju (KWMO Olsztyn, nr segr. 174/33; karta E-14-B z kartoteki ogólnoinformacyjnej b. Biura „C”, z 23–31 VIII 1970)³. A zatem w pewnym okresie należała do Polskiej Partii Socjalistycznej i miała odwagę polemizować z ówczesną polityką jej partii. Po wykluczeniu z niej jako „element niepewny” została poddana permanentnej inwigilacji ze strony Urzędu Bezpieczeństwa PRL. Posługiwała się nawet nazwiskiem panińskim, aby zmniejszyć skalę szykan i otrzymać pracę.

Dalsze losy Profesor Jadwigi Kułakowskiej jako nauczycielki nie są mi znane. Być może wiąże się z Olsztynem. Ostatnie jej miejsce zamieszkania w tym mieście to blok wielorodzinny przy ul. Roberta Małłka 1/114; wzniesiony w 1960 roku budynek zachował się do naszych czasów.

Według zapisu w księdze cmentarnej Jadwiga Kułakowska zmarła w poniedziałek 29 stycznia 1968 roku w Olsztynie. Przyczyną przedwczesnego zgonu był zespół A-B-E (zatrucie jadem kielbasianym). Z danych zawartych na tablicy nagrobnej wynika, że śmierć nastąpiła rok później, w 1969; wgląd do źródła przekonuje, że kamieniarz popełnił błąd. Umieszczono tutaj także informację, że Jadwiga Kułakowska była z wykształcenia inżynierem zootechnikiem. Szczycieńska Profesor

³ Hasło: Jadwiga Maria Kułakowska; <https://katalog.bip.ipn.gov.pl/informacje/96859> (22 IX 2026).

⁴ Pedagog i działacz mazurski Robert Małłek (1909–1939) był najmłodszym bratem innego działacza mazurskiego i pisarza Karola (1898–1969); obecnie ulica ta nosi nazwę Roberta i Karola Małłków.

została pochowana na olsztyńskim cmentarzu komunalnym przy ul. Poprzecznej (kwatery 17, rząd 5, numer grobu 29). W tej samej mogile 14 czerwca 2026 roku pochowano doczesne szczątki córki Barbary (po mężu Zwinczak).

ANEKS FOTOGRAFICZNY

PRYWATNIE

273 Liber Natorum.											
Nrus posit.	1810		Nrus domus	NOMEN	Religio	Sexus		Thor	Parentes		Nrus posit.
	Natus	Baptisat.				Puer	Puella		Nomen et conditio	Nomen et conditio	
6.	24. 26.			Ludovicus Alexander (bi-nom.) Obitu: Paulina Czernieps. Bapt. Michael Basciali W.M.	1	1	-	Legit.	Churrowski Alexander Papetari's magister fili's Michaelis et Justinae natae Houlala Anna Morawska fili's Martini et Ludlo- vici Deszeputko	Josephus Polechowski p.s. possitarius p.s. directiois finans. Bronisława Bayer p.s. ser- Caroli mercatoris.	8.
4e	18.			Hedvigis Maria Casimira (3 nom.) Obitu: Dreissig. Bapt. Ludovicus Scherff Oscar. Curatus. S.M.	1	-	1	Legit.	D. Ballo Thaddeus ingenieri fili's D. L. L. Ballo et Vanolae Mariae Churrowski. D. Hedvigis, Mariae Weinreb; fili's Marci Weinreb et Mariae natae Saepfer.	J. L. L. Reiner J. Ref. correspond. he- br. i. o. r. g. o. Vanolae Ballo vidua p. D. D. L. L. dis. B. i. n. : advoc. provinc.	1

Ryc. 1. Wpis w parafialnej księdze metrykalnej o urodzeniu i chrzcie
Jadwigi Marii Kazimiery Balko (Lwów)

Źródło: http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%201861/pages/1_301_0_0_1861_0149.htm
(22 IX 2026)

Z ŻYCIA SZKOŁY

Ryc. 2. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1946–1970 funkcjonowało m.in. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych/Pracujących i w którym w roku szkolnym 1949/1950 Jadwiga Kułakowska nauczala geografii i biologii. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

O d p i s

Jarosław, dnia 23. lipca 1945. Z a s w i a d c z e n i e . Niżej podpisani stwierdzają i mogą każdej chwili przysiąc, że osobiscie im znana Jadwiga Baiko zamężna Kułakowska ,ur.18.maja 1909.r. w Mittweidzie /Saksonia / uczęszczała od roku 1929.do 1952. do Głównej Szkoły Gospodarstwa Żeńskiego w Snopkowie koło Lwowa. Po odbyciu rocznej praktyki hodowlanej zdała dyplom.Jarosław, dnia 24. lipca 1945.r. maria Mińska w.r. Henryka Makowiczowa wr. Nr. Repertorium 273/45.- Stwierdzam, że znane mi osobiściw pp. Maria Mińska zamieszkała w Jarosławiu ul. Ogrodowa 1. i Henryka Makowiczowa ,zamieszkała w Jarosławiu ul.Racławicka 14.niniejsze zaświadczenie wobec mnie własnoręcznie podpisały. W myśl art.139.u.o.s. uiszczono opłatę stemplową w kwocie 10.zł. W Jarosławiu, dnia dwudziestego czwartego lipca roku tysiąc dziewięćset czterdziestego piątego./ 24.VII.1945./Stanisław Piotrowski w.r. notariusz / pieczęć okrągła z godłem państw./..... Nr.Repertorium 137/946 Dosłowną zgodność niniejszego odpisu z okazanymi oryginałami stwierdzam. W myśl art.157.u.o.s. pobrano opłatę stemplową w kwocie 1.zł. Jarosław, dnia czternastego marca roku tysiąc dziewięćset ... czterdziestego szóstego./14.III.1946./ pieczęć okrągła z godłem państwowym /Stanisław Piotrowski notariusz w Jarosławiu / notariusz /-/ podpis Stanisław Piotrowski.

za zgodność z uwierzytelnionym odpisem:

mgr. Jerzy Korkozowicz

Ryc. 3. Uwierzytelniony przez Jerzego Korkozowicza odpis w sprawie Jadwigi Kułakowskiej

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla DOROSŁYCH w Szczytnie

Szczytne, dnia 10.IX.1949 r.

W Obywatel(ka)
 Nr 6/49 Kułakowska Jadwiga
 Spr.: Zatrudnienie nauczycielka

Powołuję Obywatela(kę) za Jego (Jej) zgodą do pracy w
 na okres od dnia 1 września 1949r. do dnia 31 stycznia 1950 r.
 w charakterze kontraktowego nauczyciela geografii i biologii

na warunkach określonych w umowie wzorcowej drukowanej w załączniku Nr 1 do rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 24.X. 1947 r. Nr I Pers. 20-731 w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w szkołach, zakładach i kursach, podległych Ministerstwu Oświaty (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 275) a w szczególności:

- 1) z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze 13 godz. tyg. geografii i 8 godz. tygod. biologii = 21 godz. tygodniowo. w okresie od 1.IX.49r. do 31.I.1950r. (półroczu, semestru, trymestru)
- 2) z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze w okresie
- 3) z obowiązkiem kierowania (szkołą, zakładem) w okresie
- 4) z wynagrodzeniem miesięcznym równającym się uposażeniu grupy funkcjonariuszów państwowych wraz z dodatkami do uposażenia przysługującymi mianowanym
- 5) z wynagrodzeniem za godziny 21. w wysokości zł miesięcznie za jedną godzinę tygodniowo,
- 6) z wynagrodzeniem dodatkowym równającym się
- 7) z zastrzeżeniem rozwiązania umowy, gdyby Kuratorium (Ministerstwo, Kuratorium) umowy nie zatwierdziło, przy czym w tym wypadku rozwiązanie umowy nastąpi z końcem miesiąca, w którym Obywatel(ka) zostanie zawiadomiony a o decyzji Kuratorium (Ministerstwa, Kuratorium)

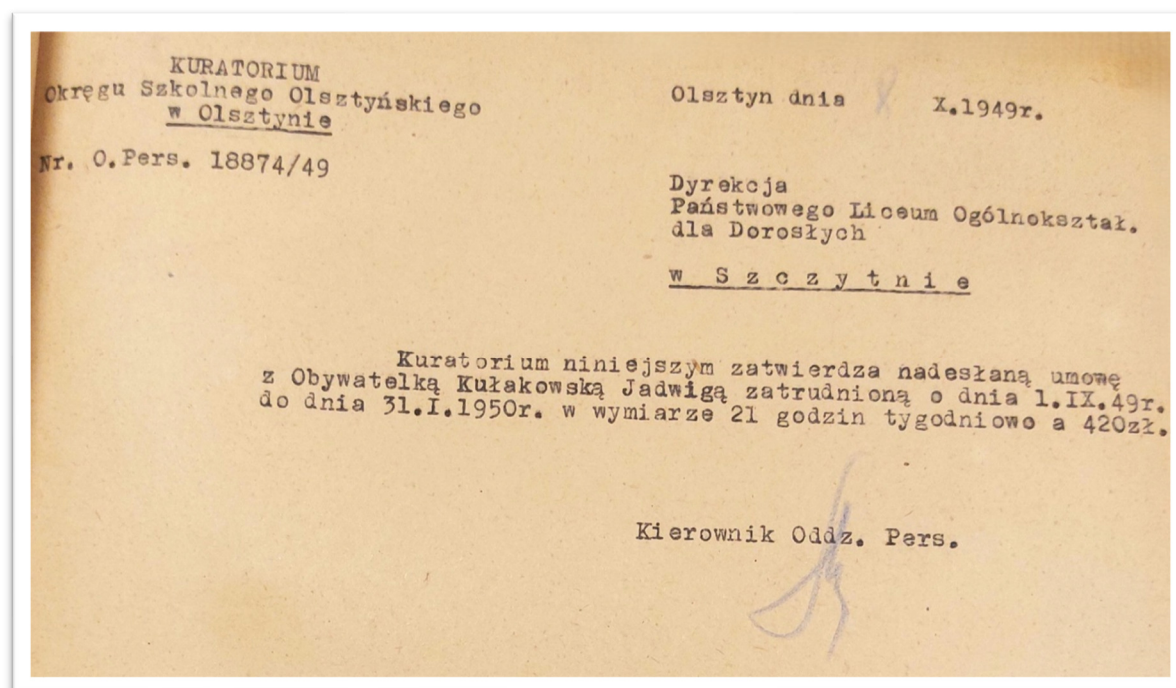
W celu objęcia obowiązków służbowych zgłosi się Obywatel(ka) u Dyrektora Państwowego Liceum dla Dorosłych w Szczytnie (u mnie, u dyrektora szkoły)

Kułakowska P.o. Dyrektora
 /mgr. Jerzy Korkozowicz /

Powołanie do pracy Min. Ośw. wz. 273
 PZWS C 480 VIII/48 180 000

Ryc. 4. Umowa o pracę na czas 1 II 1950 – 31 VIII 1950 zawarta z Jadwigą Kułakowską przez Jerzego Korkozowicza

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 5. Zatwierdzenie umowy o pracę z Jadwigą Kułakowską przez kuratorium olsztyńskie
na czas 1 IX 1949 – 31 I 1950

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Szczytno, dnia 15 lutego 1950 r.

Spr. Zatrudnienie
Nr. 11/50

Obywatelka
Jadwiga Kułakowska
kontraktowa nauczycielka
w Szczytnie

Państwowe Liceum Ogólnokształcące
dla DOROSŁYCH
w Szczytnie

Powołuję Obywatelkę za Jej zgodą do pracy w.....
na okres od dnia 1 lutego 1950 r. do dnia 31 sierpnia 1950 r. w charakterze kontraktowego nauczyciela geografii i biologii na warunkach określonych w umowie wzorcowej drukowanej w załączniku Nr.1 do rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 24.X.1947r. Nr.1.Pers. 20/31/47 w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w szkołach, zakładach, kursach, podległych Ministerstwu Oświaty /Dz.Urz.Min. Ośw. Nr.11, poz. 275/, a w szczególności:

- 1/ z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze.....^{16 godz. tygodniowo (11g. biol., 5g. geograf.)}
w okresie od dnia 1 lutego 1950 r. do dnia 31 sierpnia 1950r.
- 2/ z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze w okresie.....
- 3/ z obowiązkiem kierowania w okresie.....
- 4/ z wynagrodzeniem miesięcznym równającym się uposażeniu grupy funkcyjariuszów państwowych wraz z dodatkami do uposażenia przysługującymi mianowanym.....
- 5/ z wynagrodzeniem za godziny nadliczbowe..... w wysokości..... zł miesięcznie za jedną godzinę... tygodniowo.....
- 6/ z wynagrodzeniem dodatkowym równającym się
- 7/ z zastrzeżeniem rozwiązania umowy , gdyby Kuratorium O.S.O. w Olsztynie umowy nie zatwierdziło, przy czym w tym wypadku rozwiązanie umowy nastąpi z końcem miesiąca, w którym Obywatelka zostanie zawiadomiona o decyzji Kuratorium Okręgu Szkolnego Olsztyńskiego w Olsztynie.

W celu objęcia obowiązków służbowych zgłosi się Obywatelka u Dyrektora Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Szczytnie.

Jadwiga Kułakowska

P.o. Dyrektora

/mgr. Jerzy Korkozowicz/

Ryc. 6. Umowa o pracę na czas 1 II 1950 – 31 VIII 1950 zawarta z Jadwigą Kułakowską przez Jerzego Korkozowicza

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

MIEJSCE SPOCZYNKU

**Ryc. 7. Mogiła Jadwigi i Edwarda Kułakowskich oraz Barbary Zwinczak
na cmentarzu komunalnym w Olsztynie (ul. Poprzeczna).**

Źródło: <https://msipmo.olsztyn.eu/zck/imapsrv/filerep/osipRepPliki/19094/view> (22 IX 2026)

Ryc. 8. Tablica informacyjna na nagrobku Jadwigi i Edwarda Kułakowskich oraz Barbary Zwinczak na cmentarzu komunalnym w Olsztynie (ul. Poprzeczna)

Źródło: <https://msipmo.olsztyn.eu/zck/imapsrv/filerep/osipRepPliki/8653/view> (22 IX 2026)

*Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Anna Tobolewska
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz*